

Mondiaal oerwoud aan regels

Noodzaak tot innovatie om gebreken te lijf te gaan

Steeds vaker stellen internationale netwerken van grote bedrijven en ambtenaren regels op. Deze private en informele publieke regelsystemen zijn vaak effectief. Maar nationale parlementen, burgers, consumenten en kleinere bedrijven hebben er nauwelijks zicht op. De gevolgen zijn verontrustend: een gebrek aan democratische controle en een oerwoud aan conflicterende en overlappende regels waardoor niemand meer weet waar hij zich aan moet houden. Dat blijkt uit *Rulejungling*, een rapport van het *Hague Institute for the Internationalisation of Law (Hiil)* dat vandaag verschijnt.

Uit het rapport blijkt dat u bijvoorbeeld geen hypotheek kunt krijgen omdat een netwerk van bankpresidenten een bepaalde bankreservestandaard heeft afgesproken. Sommige advertenties zult u nooit zien omdat ze verboden werden op basis van richtlijnen van een Europese instantie waar u nog nooit van heeft gehoord. Afrikaanse landen kunnen geen medicijnen voor hun eigen bevolking maken: ze kunnen niet voldoen aan de standaarden die zijn opgesteld door een Westers netwerk van ambtenaren van een paar machtige landen en farmaceutische bedrijven.

Oerwoud

Ooit lag de macht om regels te maken bij de natiestaat. Dit veranderde toen internationale organisaties zoals de VN en de EU op het toneel verschenen, ook zij stelden – en stellen – regels op. Maar sinds de jaren '90 worden er ook steeds meer regels gecreëerd door internationale netwerken van overheidsdienaren, bijvoorbeeld door netwerken van nationale bank presidenten. Daarnaast is er een enorme groei van internationale netwerken van multinationale ondernemingen, belangenorganisaties en branche- vak- en beroepsverenigingen, die allemaal hun eigen regels opstellen. Het goede nieuws is dat er steeds meer instanties zijn die zich belangen aantrekken en de orde helpen te scheppen in de steeds complexer wordende samenleving. Maar het resultaat is ook *rulejungling*, een oerwoud aan wetten en regels. En dat oerwoud groeit door. Wanneer we alle bestaande regels die van toepassing zijn op een willekeurig persoon zouden verzamelen en uitprinten, dan kostte dat tientallen kilo's papier.

Gebreken

Sommige gevolgen van *rulejungling* zijn volgens Hiil verontrustend: Wat er gebeurt in de netwerken - waarvan vaak onbekend is welke personen er in zitten, en hoe en waarom ze besluiten nemen – is niet transparant. Zelfs parlementariërs hebben nauwelijks zicht op wat wordt afgesproken. En als gevolg van een gebrek aan coördinatie tussen de netwerken onderling en tussen de netwerken en andere regelgevers, ontstaan er conflicterende regels.

Bovendien missen de door private netwerken gemaakte regels vaak legitimiteit: kleinere bedrijven en consumenten worden meestal niet betrokken bij het opstellen van regels, maar moeten zich er wel aan houden. Het gebrek aan legitimiteit geldt ook voor veel besluiten van netwerken van ambtenaren.

Oplossingen

Het Hiil rapport constateert dat er aan oplossingen wordt gewerkt. Het netwerk van bankpresidenten heeft bijvoorbeeld het lidmaatschap uitgebreid. Consumenten en andere belanghebbenden wordt de gelegenheid geboden om mee te denken en advies te geven. Transparantie wordt aangepakt door openbaarmaking van besluiten en lijsten van leden.

Dit zijn bemoedigende stappen, maar er is een noodzaak tot meer creatieve oplossingen. Regels op het gebied van de stabiliteit van financiële markten zijn zo technisch dat weinig consumenten in staat zijn om daar een constructieve bijdrage aan te leveren. En hoe kan de wereldbevolking zinvol participeren in een wereldwijd netwerk dat regels maakt over voedselveiligheid?

Symposium

Het rapport *Rulejungling, when lawmaking goes private, international and informal* van het *Hague Institute for the Internationalisation of Law* (Hiil) is de basis voor het *Innovating Justice Forum 2012, Governance by rulejungling* op 1 en 2 November 2012 in Den Haag.

Het Forum zal worden bijgewoond door binnen- en buitenlandse advocaten, rechters, parlementariërs, ambtenaren, vertegenwoordigers uit het bedrijfsleven en academici. Inzet is het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor uitdagingen die *rulejungling* met zich meebrengt.

Deelnemers zullen vooral ook spreken over de rol van juristen bij het bewaken van de steeds internationalere en steeds meer private rechtsvorming. Wat kunnen grote internationale advocatenkantoren, die vaak de enige organisaties zijn waar genoeg kennis bijeen is om door de bomen het juridische bos nog te zien? Wat kunnen rechters en parlementariërs?

Over Hiil

Het *Hague Institute for the Internationalisation of Law* (Hiil) is een internationaal instituut voor onderzoek en advies in de juridische sector. Hiil beoogt een bijdrage te leveren aan de effectieve werking van het recht en aan de verbetering van geschillenbeslechting door innovatie.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Voor meer informatie over Hiil, het rapport en het symposium kunt u contact opnemen met David Raič, Plv. Directeur van het Hiil. Email: david.raic@hiil.org; tel. 070 349 44 03/0612137153.